

О.В. Гісем
О.О. Мартинюк

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

11 клас

Конспекти уроків

*Рівень стандарту
Посібник для вчителя*

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА – БОГДАН

УДК 74.266.3
ББК 63.3я726
Г46

Рецензенти:

методист кафедри теорії і методики гуманітарної освіти Київського міського педагогічного університету ім. Б.Д. Грінченка

Трухан О.Ф.

вчитель історії, учитель-методист

Подобєд А.О.

Гісем О.В., Мартинюк О.О.

Г46 Історія України. 11 клас. Конспекти уроків.
Рівень стандарту. Посібник для вчителя. — Тернопіль:
Навчальна книга — Богдан, 2012. — 368 с.

ISBN 978-966-10-2464-8

Посібник укладено відповідно до чинної навчальної програми для 11-річної школи з курсу “Історія України. 11 клас”. Видання містить орієнтовне календарно-тематичне планування, розробки уроків, у тому числі тематичне оцінювання (у декількох варіантах).

Для вчителів історії, студентів та викладачів історичних факультетів педагогічних навчальних закладів.

УДК 74.266.3
ББК 63.3я726

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

ISBN 978-966-10-2464-8

© Навчальна книга — Богдан,
майнові права, 2012

Орієнтовне календарно-тематичне планування
ІСТОРІЯ УКРАЇНИ 11 клас (52 години)

Урок години	Тема уроку	Дата уроку, примітки
1.	ВСТУП. Завдання і структура курсу.	
Тема 1. УКРАЇНА В РОКИ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ (1939—1945 рр.). ВЕЛИКА ВІТЧИЗНЯНА ВІЙНА (1941—1945 рр.)		
2.	Україна у міжнародній політиці напередодні Другої світової війни. Радянізація Західної України (1939-1941 рр.).	
3.	Початок Великої Вітчизняної війни. Події 1941—1942 рр. Окупація України військами Німеччини та її союзників.	
4.	Нацистський “новий порядок”. Колабораціонізм. Голокост. Життя в евакуації.	
5.	Рух Опору та його течії.	
6.	Початок визволення України від нацистських загарбників. 1943 р.	
7.	Завершення Великої Вітчизняної війни. Героїзм українського народу. Ціна перемоги. Культура в роки війни.	
8.	Наш край у 1939—1945 рр.	
Тема 2. УКРАЇНА В ПЕРШІ ПОВОЄННІ РОКИ (1945 — ПОЧАТОК 50-х рр.)		
9.	Адміністративно-територіальні зміни УРСР. Україна в ООН та міжнародних організаціях. Операція “Вісла”	
10.	Відбудовчі процеси у господарстві. Голод 1946—1947 рр. Зміни в житті та побуті населення.	
11.	Відновлення політики радянізації в західних областях України. Ліквідація УГКЦ. Партизанські дії УПА.	
12.	Розвиток культури України у повоєнні роки. “Ждановщина”.	
13.	Наш край у 1945 — на початку 50-х рр.	
14.	Урок узагальнення	
Тема 3. УКРАЇНА В УМОВАХ ПОЛІТИЧНОЇ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ЛІБЕРАЛІЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА (середина 50-х — середина 60-х рр.)		
15.	Україна на початку 1950-х років.	
16.	Суспільно-політичне життя й політична боротьба в Україні 1953—1964 рр.	
17.	Стан економіки України наприкінці 1950 — у першій половині 1960-х років	
18.	Науково-технічна революція і розвиток культури. Здобутки науки. Реформи освіти. Посилення русифікації.	
19.	“Відлига” в українській літературі та у мистецтві. “Шістдесятництво” в українській культурі.	
20.	Зародження дисидентського руху в Україні та його особливості.	
21.	Наш край у 1953—1964 рр.	
22.	Урок узагальнення	

Тема 4. УКРАЇНА У ПЕРІОД ЗАГОСТРЕННЯ КРИЗИ РАДЯНСЬКОЇ СИСТЕМИ (СЕРЕДИНА 60-х — середина 80-х рр.)		
23.	Ідеологічні орієнтири партійно-радянського керівництва та зміни у його структурі. Конституція УРСР 1978 р. “Розвинений соціалізм”	
24.	Спроби реформування економіки в другій половині 60-х років та їх згорання (“Реформи О. Косигіна”)	
25.	Економічне становище УРСР у 70-ті — на початку 80-х рр. ХХ ст.	
26.	Етносоціальні процеси та рівень життя населення	
27.	Активізація опозиційного руху в другій половині 60-х — на початку 70-х років. Форми діяльності дисидентів.	
28.	Дисидентський рух у другій половині 70-х — на початку 80-х років. Українська Гельсінська група	
29.	Культура і духовне життя	
30.	Наш край у середині 60-х — на початку 80-х рр.	
31.	Урок узагальнення	
Тема 5. РОЗПАД РАДЯНСЬКОГО СОЮЗУ Й ПРОГОЛОШЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ (1985—1991 рр.)		
32.	Перебудова в Радянському Союзі та Україна	
33.	Економічні реформи. Стан економіки. Рівень життя населення.	
34.	Спроби політичних реформ і зростання активності українського суспільства	
35.	Розгортання національно-визвольного руху в Україні	
36.	Формування передумов незалежності України. Суверенізація УРСР	
37.	Спроба державного перевороту в СРСР. Проголошення незалежності України. Розпад СРСР.	
38.	Наш край у 1985-1991 рр.	
39.	Урок узагальнення	
Тема 6. УКРАЇНА В УМОВАХ НЕЗАЛЕЖНОСТІ		
40-41.	Державотворчі процеси у перші роки незалежності	
42.	Україна в 1944-1999 рр.	
43.	Політичні процеси в Україні в 1999-2011 рр.	
44.	Економічний розвиток України за роки незалежності	
45.	Демографічні зміни. Соціальна диференціація суспільства. Міжнародні відносини. Масова еміграція	
46-47.	Основні чинники та особливості розвитку культури в Україні за роки незалежності.	
48.	Зовнішня політика та міжнародні зв'язки України	
49.	Розвиток краю в умовах незалежності України	
50.	Урок узагальнення	
51-52.	Резервний час	

Хід уроку.

I. Перевірка знань.

Фронтальне опитування.

1. Чим були зумовлені реформи другої половини 1960-х років?
2. У чому полягає суть цих реформ? Чи мали вони шанс на успіх?
3. Які міжнародні події вплинули на згортання реформ?
4. Яку оцінку можна дати восьмій п'ятирічці?
5. У чому виражався застій в розвитку економіки УРСР у 1970–1980-ті роки?
6. Які негативні явища мали місце у розвитку сільського господарства? Чому воно було хронічно відстаючим у радянській економіці?

II. Вивчення нового матеріалу.

1. Зміни в чисельності, соціальному та національному складі населення УРСР у другій половині 1960-х — першій половині 1980-х років.

Розповідь учителя.

Протягом 1960–1980-х рр. виявилася загальна тенденція до збільшення абсолютної кількості населення України. Між державними переписами населення 1959 і 1989 рр. його кількість збільшилася з 41,8 до 51,7 млн, або майже на 10 млн чоловік. Водночас не можна не помітити, що темпи абсолютно-го приросту населення республіки істотно скоротилися. Так, між переписами 1959 і 1989 рр. цей показник у середньому на рік становив 330 тис. чоловік з поступовим зменшенням.

Останні дані свідчать, що до кінця 1970-х рр. абсолютний приріст населення зменшився фактично більше ніж удвічі і становив у середньому 120 тис. на рік. Це було загальним явищем, що проявилася відповідною тенденцією: зменшенням приросту населення України.

Водночас виявилися інші чинники, котрі негативно впливали на демографічні процеси в українському суспільстві. Якщо раніше ними були голодомори та війни, то останнім часом найбільшою мірою впливала економічна незабезпеченість населення, загальний стан здоров'я, а також надзвичайно глибокі наслідки глобальної чорнобильської катастрофи.

У проміжку часу між 1959 і 1989 рр. визначальними тенденціями змін у соціальному складі населення України були посилення урбанізаційних процесів, збільшення кількості жителів міст, індустріальних центрів з одночасним зменшенням абсолютної кількості сільського населення. Так, у 1959 р. чисельність сільського населення України становила 22,6 млн чоловік (53%). Перепис 1989 р. зафіксував скорочення кількості сільського населення до 17,1 млн чоловік (на 20%).

Одночасно протягом 1959–1989 рр. кількість міського населення збільшується з 19,1 до 35,4 млн чоловік (у 1,8 раза).

Значно зросла кількість міського населення на Львівщині — з 821,3 до 1630,5 тис. чоловік, або майже удвічі. На Київщині кількість міського населення (без м. Києва) збільшилася з 438,1 до 1041,2 тис. чоловік, або в 2,3 рази.

Стосовно селянства, динаміка скорочення його кількості мала певні відмінності у часі. Найвищим воно було наприкінці 1960-х — у 1970-ті роки (майже 250 тис. чоловік). На загальному тлі цих процесів становище у таких регіонах, як Закарпаття, Буковина, Крим, можна кваліфікувати як відносно благополучне. Одночасно в Чернігівській, Вінницькій, Полтавській, Кіровоградській областях сільське населення скоротилося майже вдвічі, а в Сумській ще більше.

З 1979 р. в Україні спостерігається неприємне соціально-демографічне явище — депопуляція, тобто переважання смертності над народжуваністю в розрахунку на 1000 чоловік. Цей процес зафіксовано в сільській місцевості спочатку на Чернігівщині, Сумщині, а потім на Полтавщині, Вінниччині, а починаючи з 1990-х років у державі загалом.

Своєрідним є поділ населення України за статтю. У 1959 р. серед населення республіки питома вага чоловіків становила 44%. Починаючи з 1970 р. цей показник збільшився до 45%, а в 1979 р. піднявся до 46%. На цьому рівні він стабільно тримався і в наступні роки.

Щодо вікової структури, скажімо, сільського населення, посилювалася тенденція до його старіння, мало місце зменшення молодших вікових груп, зокрема осіб працездатного віку. На кінець 1980-х років на кожну тисячу працездатного населення припадало загалом 1034 непрацездатних, у тому числі 452 дитини і 582 особи похилого віку та інваліди. Швидкими темпами знижувалася народжуваність, причому в сільській місцевості цей показник був нижчим, ніж у містах.

Значних масштабів набула міграція, що становила в названі роки в міграційному середньорічному обігу близько 3 млн чоловік. Приблизно 30% становила міграція населення з села в місто, 40% мігрантів переміщувалися між містами, більше 15% міського населення переселялося в сільську місцевість і лише 10% — у межах сільської місцевості республіки. Понад 90% усіх міграцій здійснювалося неорганізовано, стихійно.

На зміну національного складу населення впливали такі чинники:

- політика союзного центру на “зближення”, “злиття” націй, формування “єдиної радянської нації”, яка була прикриттям курсу на русифікацію і денационалізацію самобутніх культур народів СРСР;

- міграція робочої сили. Значна частка українців виїздила на новобудови до Сибіру, Далекого Сходу, Крайньої Півночі (БАМ, Тюмень, Воркута тощо);

- розселення на території республіки (особливо в Криму і великих містах) офіцерів та їх сімей, що вийшли у відставку;

- від’їзд євреїв до Ізраїлю (за 30 років виїхало 353 тис. чоловік) та інші.

У результаті цих чинників за період 1959—1989 рр. в абсолютному і процентному обчисленні відбулося скорочен-

УРОК № 49

Дата

Клас

Тема. Наш край наприкінці ХХ — на початку ХХІ ст.

Мета: охарактеризувати події кінця ХХ — початку ХХІ ст., що відбувалися в нашому краї; показати здобутки і втрати нашого краю за цей період; виховувати учнів в дусі патріотизму, національної свідомості та гідності.

Тип уроку: комбінований.

Обладнання: підручник, хрестоматія, стінна карта “Україна незалежна”, атлас.

Додатковий

матеріал до уроку

Хід уроку.

I. Перевірка знань.

Запитання для дискусії.

1. Багатовекторність зовнішньої політики України — позитивне чи негативне явище?
2. Україна і миротворчі операції ООН.
3. Європейський вибір України.

II. Вивчення нового матеріалу.

1. Політичне життя.

Дане питання доцільно опрацювати шляхом розповіді вчителя за таким планом.

1. Зміна системи влади після проголошення незалежності.
2. Розклад політичних сил.
3. Участь населення краю у виборах і референдумах.
4. Сучасне політичне становище.

2. Економічне життя.

Самостійна робота.

Спираючись на статистичний матеріал, охарактеризувати негативні і позитивні тенденції у розвитку економіки краю. Визначити перспективи розвитку, шляхи подолання проблем.

3. Етносоціальні процеси. Рівень життя населення.

Завдання.

Використовуючи результати соціологічного опитування і статистичні дані, зробити відповідні висновки щодо етносоціальних процесів у краї та рівня життя населення.

III. Домашнє завдання.

Повторити матеріал теми “Україна в умовах незалежності”.

Дата

Клас

УРОК № 50

Тема: Узагальнення за темою “Україна в умовах незалежності”.

Мета: повторити, закріпити й узагальнити матеріал теми, розвивати вміння, навички, які формувалися на уроках під час вивчення теми; виховувати в учнів почуття

Додатковий

матеріал до уроку

патріотизму, толерантності, поваги до історичного минулого своєї держави.

Тип уроку: перевірка й облік знань, умінь і навичок.

Обладнання: підручник, хрестоматія, стінна карта “Україна незалежна”, атлас, збірники завдань для проведення тематичного оцінювання.

Хід уроку.

I. Організаційний момент.

II. Запитання і завдання для узагальнення.

1. Складіть перелік подій, що відбулися за роки незалежності, які ви вважаєте найважливішими. Обґрунтуйте свій вибір.

2. Поясніть значення понять і термінів “незалежність”, “ринкова економіка”, “приватизація”, “гіперінфляція”, “багатовекторність”, “інтеграція”, “Помаранчева революція”.

3. Визначте здобутки і прорахунки політики президентів України: Л. Кравчука, Л. Кучми, В. Ющенка.

4. У чому суперечливість процесу розбудови незалежної держави в Україні? Як це пов'язано з особливостями політичного й економічного життя?

5. Покажіть на карті:

а) адміністративно-територіальний устрій України;

б) країни, що мають спільний кордон з Україною;

в) території, які призвели до гострих конфліктів України з сусідами;

г) співвідношення політичних сил в Україні під час виборів.

6. Складіть розповідь про соціально-економічне становище, повсякденне життя, настрої населення та психологічний клімат у суспільстві за роки незалежності. Охарактеризуйте і поясніть основні чинники, особливості й тенденції розвитку українського суспільства кінця ХХ — початку ХХІ ст.

7. Які основні напрямки зовнішньої політики України в умовах загальноєвропейських та світових процесів інтеграції?

8. Порівняйте шляхи і прояви процесів духовного й національного відродження українського народу у період перебування і початку розвитку Української держави.

9. Чому Україні не вдалось стати членом ЄС чи НАТО?

10. Висловіть власну думку щодо результатів процесу державотворення в Україні.

11. Як, на Вашу думку, повинні розвиватися україно-російські відносини?

12. Висловіть і аргументуйте власну точку зору щодо перспектив економічного, політичного і соціального розвитку України.

III. Домашнє завдання.

Повторити опрацьований матеріал.

Дата

Клас

*Додатковий
матеріал до уроку*

УРОК №51-52

Резервний час.

ЗМІСТ

Орієнтовне календарно-тематичне планування	3
Урок № 1.....	5
Урок № 2.....	10
Урок № 3.....	32
Урок № 4.....	53
Урок № 5.....	71
Урок № 6.....	85
Урок № 7.....	102
Урок № 8.....	121
Урок № 9.....	122
Урок № 10.....	132
Урок № 11.....	140
Урок № 12.....	150
Урок № 13.....	159
Урок № 14.....	160
Урок № 15.....	163
Урок № 16.....	169
Урок 17.....	175
Урок № 18-19.....	186
Урок № 20.....	195
Урок № 21.....	202
Урок № 22.....	203
Урок № 23.....	204
Урок № 24-25.....	216
Урок № 26.....	221
Урок № 27-28.....	227
Урок № 29.....	233
Урок № 30.....	237
Урок № 31.....	238
Урок № 32.....	240
Урок № 33.....	245
Урок № 34.....	249
Урок № 35.....	258
Урок № 36.....	262
Урок № 37.....	268
Урок № 38.....	274
Урок № 39.....	274
Урок № 40-41.....	276
Урок № 42.....	289
Урок № 43.....	298
Урок № 44.....	312
Урок № 45.....	325
Урок № 46-47.....	334
Урок № 48.....	348
Урок № 49.....	365
Урок № 50.....	365
Урок 51-52.....	366

Навчальне видання

ГІСЕМ Олександр Володимирович
МАРТИНЮК Олександр Олександрович

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ
11 клас
Конспекти уроків
Рівень стандарту

Посібник для вчителя

Головний редактор *Богдан Будний*
Редактори *Василь Герасимчук, Марія Козяр*
Обкладинка *Володимира Басалиги*
Комп'ютерна верстка *Нелі Ягній*

Підписано до друку 19.11.2011. Формат 70x100/16. Папір офсетний.
Гарнітура Таймс. Умовн. друк. арк. 29,67. Умовн. фарбо-відб. 29,67.

Видавництво «Навчальна книга – Богдан»
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців
ДК №370 від 21.03.2001 р.

Навчальна книга – Богдан, а/с 529, м.Тернопіль, 46008
тел./факс (0352) 43-00-46; 25-18-09
publishing@budny.te.ua
www.bohdan-books.com

ISBN 978-966-10-2464-8

